

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL DARBŲ, KURIUOSE GALI BŪTI TAIKOMA IKI DVIDEŠIMT KETURIŲ VALANDŲ PER PARĄ DARBO LAIKO TRUKMĖ, SĄRAŠO, DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMŲ EKONOMINĖS VEIKLOS SRITYSE, DARBŲ, SĄLYGŲ, KURIOMS ESANT GALI BŪTI ĮVEDAMA SUMINĖ DARBO LAIKO APSKAITA, SUMINĖS DARBO LAIKO APSKAITOS ĮVEDIMO ĮMONĖSE, ĮSTAIGOSE, ORGANIZACIJOSE TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

Antraštės pakeitimai:

Nr. [916](#), 2005-08-22, Žin., 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

2003 m. gegužės 14 d. Nr. 587
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos darbo kodekso (Žin., 2002, Nr. 64-2569) 144 straipsnio 4 dalimi, 148 straipsniu ir 149 straipsnio 3 dalimi ir įgyvendindama 1993 m. lapkričio 23 d. Europos Sąjungos Tarybos direktyvą 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų bei Europos Sąjungos direktyvų, nustatančių darbo laiko ypatumus atskiroms ekonominės veiklos sritims, nuostatas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a** :

1. Patvirtinti pridedamus:

1.1. darbų, kuriuose gali būti taikoma iki dvidešimt keturių valandų per parą darbo laiko trukmė, sąrašą;

1.2. Darbo ir poilsio laiko ypatumus ekonominės veiklos srityse;

1.3. Darbus, sąlygas, kurioms esant gali būti įvedama suminė darbo laiko apskaita, suminės darbo laiko apskaitos įvedimo įmonėse, įstaigose, organizacijose tvarkos aprašą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [916](#), 2005-08-22, Žin., 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

2. Pripažinti netekusiais galios:

2.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. vasario 20 d. nutarimą Nr. 248 „Dėl darbo ir poilsio laiko ypatumų kai kuriose ūkio šakose, suminės darbo laiko apskaitos įvedimo ir darbų, kuriuose gali būti taikoma ilgesnė kaip 12 valandų per parą darbo (pamainos) trukmė“ (Žin., 1996, Nr. 18-473);

2.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 15 d. nutarimą Nr. 423 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 248 „Dėl darbo ir poilsio laiko ypatumų kai kuriose ūkio šakose, suminės darbo laiko apskaitos įvedimo ir darbų, kuriuose gali būti taikoma ilgesnė kaip 12 valandų per parą darbo (pamainos) trukmė“ papildymo“ (Žin., 1999, Nr. 35-1040);

2.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugpjūčio 24 d. nutarimą Nr. 965 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 248 „Dėl darbo ir poilsio laiko ypatumų kai kuriose ūkio šakose, suminės darbo laiko apskaitos įvedimo ir darbų, kuriuose gali būti taikoma ilgesnė kaip 12 valandų per parą darbo (pamainos) trukmė“ dalinio pakeitimo“ (Žin., 2000, Nr. 72-2234);

2.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 10 d. nutarimą Nr. 397 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 248 „Dėl darbo ir poilsio laiko ypatumų kai kuriose ūkio šakose, suminės darbo laiko apskaitos įvedimo ir darbų, kuriuose gali būti taikoma ilgesnė kaip 12 valandų per parą darbo (pamainos) trukmė“ dalinio pakeitimo“ (Žin., 2001, Nr. 32-1069).

Ministras Pirmininkas

Algirdas Brazauskas

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Vilija Blinkevičiūtė

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2003 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 587

DARBAI, KURIUOSE GALI BŪTI TAIKOMA IKI DVIDEŠIMT KETURIŲ VALANDŲ PER PARĄ DARBO LAIKO TRUKMĖ

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiame darbų, kuriuose gali būti taikoma iki dvidešimt valandų per parą darbo laiko trukmė, sąraše (toliau vadinama – sąrašas) pagal Lietuvos Respublikos darbo kodekso (Žin., 2002, Nr. 64-2569) (toliau vadinama – Darbo kodeksas) 144 straipsnio 4 dalį nurodyti darbai, kur darbuotojams darbo laikas gali būti iki 24 valandų per parą. Dirbant sąraše nurodytus darbus, darbo dienos (pamainos) trukmė gali būti ilgesnė negu 8 valandos tik tais atvejais, jeigu darbo ar gamybos pobūdis neleidžia organizuoti darbą nustatant darbo dienos (pamainos) trukmę, neviršijančią 8 valandų. Pagal šį sąrašą darbdavys sudaro įmonės darbų, kuriuose gali būti taikoma iki 24 valandų per parą darbo laiko trukmė, sąrašą. Konkreti darbo laiko trukmė per parą, suminės darbo laiko apskaitos apskaitinio laikotarpio trukmė, atsižvelgiant į darbo, gamybos ar teikiamų paslaugų ypatumus, nustatoma darbo, kolektyvinėse sutartyse, darbo tvarkos taisyklėse.

2. Darbuotojų, dirbančių sąraše nurodytus darbus, vidutinis darbo laikas per 7 dienų laikotarpį neturi viršyti 48 valandų, o poilsio tarp darbo dienų laikas privalo būti ne trumpesnis kaip 24 valandos.

3. Darbuotojams, dirbantiems sąraše nurodytus darbus, gali būti suteikiamos papildomos ir/ar specialios pertraukos (Darbo kodekso 159 straipsnis), jeigu darbo organizavimas įmonėje leidžia jas suteikti, – kai pertraukų metu darbą tęsia darbuotojai, kuriems pertraukos suteikiamos kitu metu ir kai tokių pertraukų suteikimas nekliudo darbo ar paslaugų teikimo tęstinumui. Papildomos ir specialios pertraukos nustatomos kolektyvinėse sutartyse, darbo tvarkos taisyklėse.

4. Darbuotojams, dirbantiems sąraše nurodytus darbus, pertraukų pailsėti ir pavalgyti (Darbo kodekso 158 straipsnis) pradžia, pabaiga, kitos sąlygos nustatomos darbo tvarkos taisyklėse, darbo grafike, kolektyvinėje ir darbo sutartyje. Tuose darbuose, kur dėl darbo ar gamybos sąlygų negalima daryti pertraukos pailsėti ir pavalgyti, darbuotojui turi būti suteikiama galimybė pavalgyti darbo laiku.

5. Nustačius sąraše nurodytų darbų trukmę, ilgesnę kaip 8 valandos, neleidžiama dirbti darbuotojams, kuriems:

5.1. nustatytas sutrumpintas darbo laikas (Darbo kodekso 145 straipsnis);

5.2. nustatytas ne visas darbo laikas (Darbo kodekso 146 straipsnis).

6. Jeigu darbams, nurodytiems sąraše, įvedama suminė darbo laiko apskaita, darbo laiko trukmė per suminės darbo laiko apskaitos apskaitinį laikotarpį neturi viršyti darbuotojams nustatyto darbo valandų skaičiaus, apskaičiuoto pagal savaitės darbo laiko trukmę 40 darbo valandų (Darbo kodekso 144 straipsnio 1 dalis). Tais atvejais, kai apskaitiniu laikotarpiu viršijamas darbuotojams nustatytas darbo valandų skaičius, apskaičiuotas pagal savaitės darbo laiko trukmę 40 darbo valandų, viršytas darbo laikas kompensuojamas Darbo kodekso 149 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka: darbuotojams jų pageidavimu sutrumpinama darbo diena arba suteikiama poilsio diena (dienos) darbo, kolektyvinėje sutartyje arba darbo tvarkos taisyklėse nustatyta tvarka arba papildomai apmokama kaip už viršvalandinį darbą.

7. Darbuotojų, kuriems darbo laikas nustatytas iki 24 valandų per parą, darbo grafikai derinami ir tvirtinami Darbo kodekso 147 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka.

II. DARBŲ SĄRAŠAS

8. Budėjimas:

8.1. apsaugos darbuotojų;

8.2. sargų – įmonių, įstaigų ir organizacijų pastatuose, teritorijose, statybų aikštelėse;

8.3. stebint galimus miškų gaisrus;

8.4. prižiūrint sąvartynus;

8.5. įmonės civilinės saugos formuotės (gelbėjimo grupės) personalo, iš jų įmonės ugniagesių;

- 8.6. augalų apsaugos tarnybos agronomų, dirbančių pasienio augalų karantino punktuose;
- 8.7. veterinarijos gydytojų – pasienio kontrolės punktų veterinarijos postuose;
- 8.8. hidrometeorologijos tarnybos budinčiųjų specialistų (sinoptikų, asistentų, stebėtojų, meteorologų, hidrologų, technikų ir kitų darbuotojų, kurių darbas susijęs su hidrometeorologinės informacijos apdorojimu ir platinimu);
- 8.9. valstybinių aplinkos apsaugos inspektorių, vykdančių valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę.
9. Budėjimas siekiant užtikrinti darbų ar teikiamų paslaugų tęstinumą ar šalinti objektų, įrenginių darbo sutrikimus, avarijas, kuriuos atlieka:
 - 9.1. jūrų uosto budintys laivų kapitonai, laivų kapitonų padėjėjai, mechanikai, elektromechanikai, jūreiviai, motoristai, radistai, elektrikai, laivų šaldymo įrengimų mechanikai ir mašinistai;
 - 9.2. jūrų uostų navigacinės įrangos aptarnavimo budintysis personalas (švyturius prižiūrintys darbuotojai, techniniai darbuotojai – budėjimo metu), koordinacinio gelbėjimo centro darbuotojai (kapitonai koordinatoriai, vyresnieji specialistai – ekstremalių gamtinių situacijų atvejais budėjimo metu);
 - 9.3. oro uostų skrydžių reguliavimo personalas, navigacinės įrangos aptarnavimo budintysis personalas (radiolokatorius, radijo siųstuvus, fiksuoto ryšio tinklą, nuotolinio valdymo ir kitus įrenginius prižiūrintys inžinieriai ir technikai), paieškos ir gelbėjimo koordinacinio centro koordinatoriai – ekstremalių situacijų atvejais budėjimo metu;
 - 9.4. radijo ir televizijos centrų, stočių bei visų rūšių telefoninio ryšio technologinę įrangą aptarnaujantis budintysis personalas, visų rūšių telefoninio ryšio budintys operatoriai;
 - 9.5. visų rūšių energijos, gamtinių dujų gamybos, perdavimo, paskirstymo ir tiekimo įmonių budintysis personalas, avarinių tarnybų personalas;
 - 9.6. butų ūkio remonto ir eksploatavimo įmonių avarinių tarnybų budintysis personalas;
 - 9.7. gatvių apšvietimo elektros tinklų dispečerinių tarnybų budintysis personalas;
 - 9.8. vandens tiekimo įmonių, nuotekų valymo įrenginių budintysis personalas;
 - 9.9. dispečerizuotų liftų budintys liftininkai ir liftų elektromechanikai;
 - 9.10. katilinių mašinistai, kūrikai, operatoriai;
 - 9.11. naftos ir dujų degalinių operatoriai (pardavėjai);
 - 9.12. civilinės saugos įstaigų, radijo, televizijos centrų (stočių), pašto, telekomunikacijų, kelių priežiūros ir miestų komunalinio ūkio tarnybų budintysis personalas;
 - 9.13. autobusų stočių, miestų taksi įmonių, jūrų ir oro uostų, priplaukų budintysis personalas, aptarnaujantis keleivius (kasininkai, dispečeriai, pamainos mechanikai, remonto dirbtuvių meistrai, administratoriai, bagažo saugojimo sandėlininkai, valytojai, kiti darbuotojai);
 - 9.14. geležinkelio transporto objektų tvarkdariai, budėtojai, avarinių tarnybų darbuotojai;
 - 9.15. naftos gamybos įmonių ir naftos produktų gamybos įmonių budintysis personalas, avarinių tarnybų personalas.
10. Darbai (budėjimas) sveikatos priežiūros, socialinės globos, švietimo, poilsio įstaigose, kuriuos atlieka:
 - 10.1. greitosios medicinos pagalbos tarnybų personalas (gydytojai, bendrosios praktikos slaugytojai ir bendruomenės slaugytojai, vairuotojai, vairuotojai-pagalbiniai darbuotojai, paramedikai-vairuotojai, budintys automobilius aptarnaujantys mechanikai), ligoninių budintysis personalas, licencijuotų užkrečiamųjų ligų kontrolės ir profilaktikos sveikatos priežiūros įstaigų personalas (gydytojai epidemiologai ir jų padėjėjai, iš jų medicininio karantino postų gydytojai epidemiologai ir jų padėjėjai, gydytojai parazitologai ir jų padėjėjai, laborantai mikrobiologai, medicinos entomologai, dezinfektologai, dezinfekuotojai ir kiti (esant užkrečiamosios ligos (ligų) protrūkiui ar epidemijoms));
 - 10.2. švietimo, socialinės globos, poilsio įstaigų budintysis personalas.
11. Darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį, budėjimas Vidaus reikalų ministerijos, Krašto apsaugos ministerijos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Valstybės saugumo departamento sistemos, Muitinės departamento prie Finansų ministerijos sistemos, Kalėjų departamento prie Teisingumo ministerijos įstaigose.
12. Lietuvos Respublikos Prezidentūroje, Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijoje, ministerijose, Vyriausybės įstaigose, kitose valstybės ir savivaldybių institucijose bei įstaigose ar jų struktūriniuose padaliniuose arba juos aptarnaujančiose įmonėse, įstaigose ir organizacijose:

12.1. vairuotojų budėjimas patalpose laisvu nuo vairavimo laiku, jeigu nepertraukiamo vairavimo trukmė per parą neviršija 4,5 valandos, bendra kasdieninio vairavimo trukmė neviršija 9 valandų ir darbo (pamainos) trukmė neviršija 12 valandų;

12.2. paskirtų budėti automobilius aptarnaujančių mechanikų, dispečerių ir pašto pasiuntinių (kurjerių) budėjimas.

III. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Tais atvejais, kai darbams, nurodytiems sąraše, reikia taikyti suminę darbo laiko apskaitą, įmonės, įvesdamos tokį darbo laiko režimą, vadovaujasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta Darbų, sąlygų, kurioms esant gali būti įvedama suminė darbo laiko apskaita, suminės darbo laiko apskaitos įvedimo įmonėse, įstaigose, organizacijose tvarka (Darbo kodekso 149 straipsnio 3 dalis).

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2003 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 587

DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI EKONOMINĖS VEIKLOS SRITYSE

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbo ir poilsio laiko ypatumai transporte (kelių, geležinkelio, civilinėje aviacijoje, jūrų transporte, vidaus vandenų transporte), telekomunikacijų, pašto, žemės ūkio, žemės ūkio produkciją perdirbančiose, energetikos įmonėse, gydymo bei globos (rūpybos) įstaigose, žvejybos laivuose ir kitose ekonominės veiklos srityse (toliau vadinama – Darbo ir poilsio laiko ypatumai) nustato darbo laiko trukmę ir poilsio suteikimo tvarką. Darbo ir poilsio laiko ypatumai parengti vadovaujantis toliau nurodytais Europos Sąjungos teisės aktais, kurie įvertina specifines darbo sąlygas transporte ir šiame punkte nurodytų ekonominės veiklos rūšių įmonėse. Darbo ir poilsio laiko ypatumuose, išskyrus 1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3820/85 dėl tam tikrų su kelių transportu susijusių socialinių teisės aktų suderinimo (toliau vadinama – Reglamentas (EEB) Nr. 3820/85) 4 straipsnyje bei 13 straipsnio b–g ir i–k punktuose nurodytam vežimui kelių transporto priemonėmis, netaikomos toliau nurodytų Lietuvos Respublikos darbo kodekso (Žin., 2002, Nr. 64-2569) (toliau vadinama – Darbo kodeksas) straipsnių nuostatos:

1.1. 147 straipsnio 1 dalies nuostata dėl darbo ir poilsio laiko paskirstymo (kaitos) per parą, savaitę ar apskaitinį laikotarpį, dėl kasdieninio darbo (pamainos) pradžios ir pabaigos, dėl darbo (pamainų) grafikų tvirtinimo – jūrų transporte, vidaus vandenų transporte, žvejybos laivuose.

1.2. 147 straipsnio 3 dalies nuostata dėl darbo grafikų paskelbimo viešai įmonių ir jų padalinių informaciniuose stenduose ne vėliau kaip prieš 2 savaites iki šių grafikų įsigaliojimo – transporte, žvejybos laivuose.

1.3. 149 straipsnio 1 dalies nuostata dėl 4 mėnesių apskaitinio laikotarpio trukmės esant suminei darbo laiko apskaitai – transporte, žvejybos laivuose, žemės ūkio ir energetikos įmonėse ir gali būti taikoma telekomunikacijų, pašto ir žemės ūkio produkciją perdirbančiose įmonėse, jeigu darbo pobūdis ir sąlygos leidžia taikyti ne ilgesnį kaip 4 mėnesių suminės darbo laiko apskaitos laikotarpį. Bet kuriuo atveju suminės darbo laiko apskaitos laikotarpis negali būti ilgesnis kaip vieneri metai.

1.4. 149 straipsnio 2 dalies nuostata dėl viršyto darbo laiko ir nepanaudoto poilsio kompensavimo tvarkos – transporte.

1.5. 153 straipsnio nuostatos dėl darbo trukmės švenčių ir poilsio dienų išvakarėse, 152 straipsnio nuostata dėl viršvalandinio darbo trukmės ir 146 straipsnio nuostata dėl ne viso darbo laiko – transporte (išskyrus vairuojančius transporto priemones, nurodytas 11.1–11.19 punktuose) ir žvejybos laivuose.

1.6. 154 straipsnio nuostatos dėl darbo naktį – transporte ir žvejybos laivuose.

1.7. 158 straipsnio 1 dalies nuostata dėl pertraukos pailsėti ir pavalgyti ne vėliau kaip po 4 darbo valandų nuo darbo pradžios ir pertraukos trukmės, 159 straipsnio nuostatos dėl papildomų ir specialių pertraukų – kelių ir geležinkelio transporte ir gali būti taikomos telekomunikacijų, pašto,

žemės ūkio ir žemės ūkio produkciją perdirbančiose, energetikos įmonėse, gydymo bei globos (rūpybos) įstaigose ir žvejybos laivuose, jeigu sąlygos leidžia jas taikyti.

1.8. 160 straipsnio 1 dalies nuostata dėl kasdieninio nepertraukiamojo poilsio tarp darbo dienų (pamainų) trukmės – transporte ir žvejybos laivuose.

1.9. 161 straipsnio 1 dalies nuostata dėl savaitės poilsio dienų šeštadienį ir/ar sekmadienį ir šio straipsnio 5 dalies nuostata dėl savaitės nepertraukiamojo poilsio trukmės ne mažiau kaip 35 valandos – transporte ir žvejybos laivuose.

Punkto pakeitimai:

Nr. [543](#), 2005-05-17, *Žin.*, 2005, Nr. 64-2291 (2005-05-21)

2. Darbo ir poilsio laiko ypatumuose vartojamos sąvokos:

Mobilusis darbuotojas – darbuotojas, įgulos narys, kurį įmonė, teikianti keleivių ar prekių gabenimo keliais, oru ar vidaus vandenimis paslaugas, samdo keliaujančio ar skraidančio personalo (ekipažo) nariu.

Pakankamas poilsis (pakankamai poilsio) – Darbo ir poilsio laiko ypatumuose nustatytos darbuotojui suteikiamos poilsio pertraukos, kurių trukmė išreiškiama laiko vienetais, arba pertraukos, kurios yra pakankamai ilgos ir nepertraukiamos, kad būtų galima užtikrinti, jog dėl nuovargio dirbdami darbuotojai nesusižeis patys, nepakenks savo sveikatai, nesužalos savo bendradarbių ar kitų asmenų.

Suminė darbo laiko apskaita – darbuotojų, kuriems iš anksto planuoti (nustatyti) darbo laiko ir poilsio laiko trukmę dėl jų darbo pobūdžio neįmanoma, dirbto darbo laiko ir nepanaudoto poilsio apskaita per suminės darbo laiko apskaitos laikotarpį.

Kitos sąvokos atitinka Darbo kodekso, Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo (*Žin.*, 2000, Nr. 94-2918) ir kitų teisės aktų sąvokas.

3. Darbo dienų skaičius per savaitę, darbo ir poilsio laiko paskirstymas (kaita) per parą, savaitę ar apskaitinį laikotarpį, taip pat kasdieninio darbo (pamainos) pradžia ir pabaiga, pertrauka pailsėti ir pavalgyti, papildomos ir specialios pertraukos, savaitės nepertraukiamasis poilsis nustatomi kolektyvinėse sutartyse, darbo tvarkos taisyklėse, įmonės darbo (pamainų) grafikuose, kuriuos tvirtina administracija, suderinusi su įmonės, įstaigos, organizacijos darbuotojų atstovais (Darbo kodekso 19 straipsnis), arba kolektyvinėje sutartyje nustatyta tvarka, išskyrus jūrų transportą, vidaus vandenų transportą, žvejybos laivus, kur darbo ir poilsio laiko grafikus sudaro laivo kapitonas. Dirbant pamainomis, privalo būti garantuotas tolygus pamainų keitimasis.

4. Darbo (pamainų) grafikai skelbiami viešai įmonių ir jų padalinių informaciniuose stenduose ne vėliau kaip prieš 2 savaites iki šių grafikų įsigaliojimo, išskyrus Darbo ir poilsio laiko ypatumuose taikomas išimtis.

5. Nurodytų 1 punkte ekonominės veiklos rūšių įmonių darbuotojams, kuriems dėl darbo pobūdžio ir/ar darbų sezoniškumo negalima iš anksto numatyti kasdieninio ar savaitės darbo laiko trukmės, gali būti įvedama suminė darbo laiko apskaita ir nustatomi suminės darbo laiko apskaitos laikotarpiai. Įvedus suminę darbo laiko apskaitą, laikomasi šių reikalavimų:

5.1. Apskaitinio laikotarpio trukmė transporte, energetikos įmonėse negali būti ilgesnė kaip vieneri metai. Konkreti apskaitinio laikotarpio trukmė nustatoma darbo, kolektyvinėse sutartyse arba darbo tvarkos taisyklėse. Transporto darbuotojų darbo laiko trukmė, kasdieninio ir savaitės poilsio trukmė, nepanaudoto poilsio kompensavimo tvarka nustatoma Darbo ir poilsio laiko ypatumuose – kelių transporte, geležinkelio transporte, civilinėje aviacijoje, jūrų transporte, vidaus vandenų transporte. Privalomo poilsio pertraukų vairavimo metu periodiškumas ir jų trukmė kelių transporte nustatomi Darbo ir poilsio laiko ypatumų II skyriuje. Energetikos įmonėse negali būti dirbama vidutiniškai daugiau kaip 48 valandas per savaitę ir 12 valandų per darbo dieną (pamainą).

5.2. Apskaitinio laikotarpio trukmė žemės ūkio įmonių, žemės ūkio produkciją perdirbančių ir žvejybos įmonių darbuotojams nustatoma darbo, kolektyvinėse sutartyse arba darbo tvarkos taisyklėse atsižvelgiant į darbų sezoniškumą ir negali būti ilgesnė kaip vieneri metai. Šių įmonių darbuotojų darbo laiko trukmė per apskaitinį laikotarpį neturi viršyti tai darbuotojų kategorijai nustatyto darbo valandų skaičiaus, apskaičiuoto pagal savaitės darbo laiko trukmę 40 darbo valandų, kasdieninio nepertraukiamojo poilsio tarp darbo dienų (pamainų) trukmė neturi būti trumpesnė kaip 11 valandų iš eilės, savaitės nepertraukiamasis poilsis gali būti mažesnis kaip 35 valandos, poilsio dienos suteikiamos darbo grafikuose nustatytu laiku.

6. Apskaitiniu laikotarpiu viršytas darbuotojams nustatytas darbo valandų skaičius, apskaičiuotas pagal savaitės darbo laiko trukmę 40 darbo valandų, kompensuojamas taip: darbuotojams jų pageidavimu sutrumpinama darbo diena arba suteikiama poilsio diena (dienos) darbo, kolektyvinėje sutartyje ar darbo tvarkos taisyklėse nustatyta tvarka, arba papildomai apmokama kaip už viršvalandinį darbą, išskyrus kelių transportą, geležinkelio transportą, civilinę aviaciją, kur numatyta kitokia viršyto darbo laiko ir nepanaudoto poilsio kompensavimo tvarka.

7. Kolektyvinėse sutartyse gali būti numatyti darbuotojams palankesni darbo ir poilsio režimai, negu nustatyta Darbo ir poilsio laiko ypatumuose.

8. Darbo ir poilsio laiko klausimus, kurie Darbo ir poilsio laiko ypatumuose nereglamentuojami (darbuotojų darbo laiko apskaita ir budėjimas (atitinkamai Darbo kodekso 147 ir 155 straipsniai), reglamentuoja Darbo kodeksas ir kiti teisės aktai.

II. DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI KELIŲ TRANSPORTE

9. Darbo ir poilsio laiko ypatumai kelių transporte parengti vadovaujantis 2002 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/15/EB dėl asmenų, kurie verčiasi mobiliąja kelių transporto veikla, darbo laiko organizavimo ir taikomi mobiliems darbuotojams, dirbantiems Europos Sąjungos valstybėse narėse įsteigtose įmonėse, dalyvaujančiose Reglamente (EEB) Nr. 3820/85 arba, jeigu to nepakanka, Europos šalių susitarime dėl kelių transporto priemonių ekipažų, važiuojančių tarptautiniais maršrutais, darbo (AETR) (Žin., 2000, Nr. 59-1762) (toliau vadinama – AETR susitarimas) apibrėžtoje kelių transporto veikloje. Šio skyriaus reikalavimai papildoma Reglamente (EEB) Nr. 3820/85, prireikus – ir AETR susitarimo nuostatas, kurioms suteikiama pirmenybė, palyginti su Darbo ir poilsio laiko ypatumų nuostatomis.

Punkto pakeitimai:

Nr. [543](#), 2005-05-17, Žin., 2005, Nr. 64-2291 (2005-05-21)

10. Šiame skyriuje vartojamos sąvokos:

Darbo vieta:

pagrindinė įmonės veiklos vieta, kurioje asmuo, besiverčiantis mobiliąja kelių transporto veikla, vykdo savo pareigas, kartu su įvairiais verslo filialais, nesvarbu, ar jos yra toje pačioje vietoje kaip ir pagrindinė buveinė arba pagrindinė verslo vieta;

transporto priemonė, kurią, vykdydamas savo pareigas, naudoja asmuo, besiverčiantis mobiliąja kelių transporto veikla, ir bet kuri kita vieta, kur vykdoma su transportavimu susijusi veikla.

Kitas buvimo darbo vietoje laikas:

kitas laiko tarpas nei pertraukos ir poilsio laikas, kurio metu mobilus darbuotojas neprivalo būti savo darbo vietoje, tačiau turi būti pasiekiamas, kad iškvietus galėtų pradėti, tęsti vairavimą arba atlikti kitą darbą. Tai kaip tik tokie laiko tarpai, kurių metu mobilus darbuotojas lydi transporto priemonę, gabenamą keltu arba traukiniu, taip pat laukimo pasienyje laikas ir laikas, kai draudžiamas eismas. Tuos laiko tarpusius ir jų numatomą trukmę mobilus darbuotojas turi žinoti iš anksto, t.y. arba prieš kiekvieną išvykimą, arba tik prieš faktiškai prasidėsiantį laiko tarpą, arba pagal bendras sąlygas, dėl kurių socialiniai partneriai susitarė;

mobiliems darbuotojams, vairuojantiems komandomis, sėdėjimo (buvimo) šalia vairuotojo arba miegamąjoje vietoje laikas, kai transporto priemonė juda, laikomas kitu buvimo darbo vietoje laiku.

Mobilus darbuotojas – sudarantis kelionės ekipažą (įskaitant stažuotojus ir mokinius) bet kuris darbuotojas, kuris dirba įmonėje, teikiančioje keleivių ir krovinių vežimo paslaugas už atlyginimą arba savo sąskaita.

Mobilaus darbuotojo darbo laikas – laikas nuo darbo pradžios iki pabaigos, kurio metu mobilus darbuotojas yra savo darbo vietoje, darbdavio žinioje ir vykdo savo funkcijas ar veiklą, tai yra:

laikas, skirtas įvairiai kelių transporto veiklai. Ši veikla yra tokia: vairavimas; krovimas; pagalba įlaipinant keleivius į transporto priemonę ir išlaipinant iš transporto priemonės; valymas ir techninė priežiūra; visi kiti darbai, skirti transporto priemonės, krovinių ir keleivių saugumui užtikrinti arba teisiniams ir kontrolės įpareigojimams, tiesiogiai susijusiems su konkrečia atliekama transporto veikla, įskaitant krovimo priežiūrą, administracinius policijos, muitinės, imigracijos pareigūnų ir kitus formalumus, vykdyti;

laikas, kuriuo jis negali laisvai disponuoti ir turi būti darbo vietoje, pasirengęs imtis įprastinio darbo, su tam tikromis užduotimis, kurios susijusios su budėjimu, kai laukiama krovimo darbų, kai neįmanoma iš anksto numatyti trukmės, t.y. prieš išvykimą arba tik prieš faktinio išvykimo laiką, arba pagal bendras sąlygas, suderėtas socialinių partnerių.

Pertraukos, nurodytos 11.2 punkte, ir poilsio laikas, nurodytas 11.3 punkte, į darbo laiką neįtraukiami.

Savaitė – laiko tarpas nuo pirmadienio 00.00 valandos iki sekmadienio 24.00 valandos.

Naktinis darbas – bet kuris darbas nakties laiku.

Nakties laikas – laikas nuo 00.00 valandos iki 07.00 valandos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [543](#), 2005-05-17, Žin., 2005, Nr. 64-2291 (2005-05-21)

11. Mobiliems darbuotojams nustatoma ši darbo ir poilsio laiko trukmė bei jų apskaita:

11.1. Savaitės darbo laiko vidurkis neturi viršyti 48 valandų. Maksimali savaitės darbo laiko trukmė gali būti pailginta iki 60 valandų tik tuomet, jeigu per 4 mėnesius neviršijamas 48 darbo valandų per savaitę vidurkis. Reglamento (EEB) Nr. 3820/85 6 straipsnio 1 dalies ketvirtajai ir penktajai pastraipoms arba prireikus – AETR susitarimo 6 straipsnio 1 dalies ketvirtajai pastraipai teikiama pirmenybė, palyginti su Darbo ir poilsio laiko ypatumais, tiek, kiek atitinkami vairuotojai per 4 mėnesius neviršija 48 darbo valandų per savaitę vidurkio. Darbo pas skirtingus darbdavius laikas – tai darbo valandų suma. Darbdavys raštu paprašo mobilaus darbuotojo atsiskaityti už darbo pas kitą darbdavį laiką. Mobilus darbuotojas tokią informaciją pateikia raštu.

11.2. Nepažeidžiant Reglamente (EEB) Nr. 3820/85 (arba jeigu to nepakanka – AETR susitarime) nustatyto apsaugos lygio, asmenys, kurie verčiasi mobiliąja kelių transporto veikla, be pertraukos gali dirbti ne ilgiau kaip 6 valandas. Jeigu darbo valandų suma sudaro 6–9 valandas, į darbo laiką turi būti įterpiama mažiausiai 30 minučių pertrauka, o jeigu darbo valandų suma viršija 9 valandas – mažiausiai 45 minučių pertrauka. Pertraukas galima padalyti į laiko tarpsnius, kurių kiekvienas trunka mažiausiai 15 minučių.

11.3. Mokiniam ir stažuotojams taikomos tos pačios nuostatos dėl poilsio laiko kaip ir kitiems mobiliems darbuotojams, laikantis Reglamento (EEB) Nr. 3820/85 (arba jeigu to nepakanka – AETR susitarimo) nuostatų.

11.4. Kai atliekamas naktinis darbas, kasdienis darbo laikas negali viršyti 10 valandų per kiekvieną 24 valandų laikotarpį.

11.5. Už darbą nakties laiku apmokama pagal Darbo kodekso 193 straipsnį. Kompensacija (didesnis apmokėjimas, papildomas poilsio laikas ir kita) už nakties darbą gali būti skiriama pagal kolektyvines sutartis, darbdavių ir darbuotojų susitarimus, jeigu tai nekelia grėsmės kelių eismo saugai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [543](#), 2005-05-17, Žin., 2005, Nr. 64-2291 (2005-05-21)

12. Dėl objektyvių arba techninių priežasčių arba priežasčių, susijusių su darbo organizavimu, kolektyvinėse sutartyse arba socialinių partnerių susitarimuose gali būti numatyti nukrypimai nuo 11.1, 11.4 ir 11.5 punktų, jeigu buvo konsultuotasi su suinteresuotų darbdavių ir darbuotojų atstovais, ir dedamos pastangos skatinti visas tinkamas socialinio dialogo formas. Jeigu taikoma išlyga 11.1 punktui, skaičiuojant maksimalų (48 valandų) savaitės darbo laiko vidurkį, negalima nustatyti termino trukmės, viršijančios 6 mėnesius.

Punkto pakeitimai:

Nr. [543](#), 2005-05-17, Žin., 2005, Nr. 64-2291 (2005-05-21)

13. Mobilūs darbuotojai privalo būti informuojami apie atitinkamus reikalavimus, darbo tvarkos taisykles ir darbdavių ir darbuotojų atstovų susitarimus, ypač kolektyvines sutartis, sudarytas pagal Darbo ir poilsio laiko ypatumus nepažeidžiant Darbo kodekso 99 straipsnio 4 dalies.

Punkto pakeitimai:

Nr. [543](#), 2005-05-17, Žin., 2005, Nr. 64-2291 (2005-05-21)

14. Mobilių darbuotojų darbo laikas turi būti žymimas darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose. Žiniaraščiai po paskutinio įrašo saugomi 10 metų. Darbdaviai yra atsakingi už mobilių darbuotojų

darbo laiko žymėjimą. Paprašius darbdaviai mobiliems darbuotojams pateikia dirbtų valandų žymėjimo duomenų kopijas.

14¹. Vairuotojų vairavimo ir poilsio režimą nustato Reglamentas (EEB) Nr. 3820/85, tačiau šis režimas netaikomas Reglamento (EEB) Nr. 3820/85 13 straipsnio b–g ir i–k punktuose nurodytam vežimui kelių transporto priemonėmis.

14². Kelių transporto priemonių, išskyrus tas, kurioms netaikomas Reglamentas (EEB) Nr. 3820/85, vairuotojų darbo laiko apskaitai turi būti naudojama viena iš šių priemonių:

14².1. registravimo įranga – tachografai;

14².2. eismo tvarkaraščiai, sudaryti vadovaujantis Reglamento (EEB) Nr. 3820/85 14 straipsniu, ir vairuotojo darbo grafikas (jeigu keleiviai vežami reguliariais reisais Lietuvos Respublikos teritorijoje ir autobusuose neįrengti tachografai);

14².3. vairuotojo asmens kontrolės knygelės, kurių išdavimo ir naudojimo tvarką nustato susisiekimo ministras, naudojamos tuo atveju, jeigu transporto priemonėse nėra tachografų, bet ne ilgiau kaip iki 2005 m. gruodžio 31 d., jeigu transporto priemonės pagamintos iki 1987 metų;

14².4. identifikavimo kortelės, naudojamos darbo ir poilsio laiko apskaitai skaitmeniniuose tachografuose, išduodamos Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [543](#), 2005-05-17, *Žin.*, 2005, Nr. 64-2291 (2005-05-21)

III. DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI GELEŽINKELIO TRANSPORTE

15. Darbo ir poilsio laiko ypatumai geležinkelio transporte parengti vadovaujantis 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyva 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų ir 2000 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/34/EB, iš dalies pakeičiančia Tarybos direktyvą 93/104/EB, kad ji būtų taikoma anksčiau netaikytiems sektoriams ir veiklai.

16. Darbo ir poilsio laiko ypatumai ir suminė darbo laiko apskaita taikomi šiems geležinkelio transporto darbuotojams:

16.1. mobiliesiems geležinkelio transporto darbuotojams;

16.2. prižiūrintiems riedmenis; formuojantiems sąstatus; budintiems įvairiuose geležinkelio transporto įmonių padaliniuose ir namuose; tiesiogiai vadovaujantiems traukinių eismui, ryšių, automatikos, signalizacijos, informacinių sistemų ir elektros energijos tiekimo dispečerinių darbui ir tvarkantiems šiuos darbus; saugantiems geležinkelio objektus; dalyvaujantiems likviduojant avarijų, gaisrų, stichinių nelaimių padarinius;

16.3. dirbantiems galinėse ir tarpinėse stotyse (bilietų kasininkams ir kitiems).

17. Nurodyti 16 punkte darbuotojai dirba pagal individualius darbo (pamainos) grafikus, jiems netrumpinama darbo dienos (pamainos) trukmė švenčių išvakarėse.

18. Darbuotojų, valdančių prekinis traukinius, lydinčių bei saugančių prekinis vagonus ir traukinius, darbo dienos (pamainų) grafikai išimtiniais atvejais gali būti tikslinami ir duodami jiems susipažinti pasirašytinai ne vėliau kaip prieš parą.

19. Nurodytiems 16.1 punkte darbuotojams taikomi šie darbo ir poilsio laiko ypatumai:

19.1. Jiems (išskyrus darbuotojus, nurodytus 19.2 ir 19.3 punktuose) nustatoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – ne ilgesnis kaip 6 mėnesiai, darbo dienos (pamainos) trukmė – ne ilgesnė kaip 12 valandų, maksimali savaitės darbo laiko trukmė – 48 valandos.

19.2. Darbuotojų, aptarnaujančių keleivius traukiniuose, darbo laiko trukmė per parą – ne ilgesnė kaip 16 valandų, maksimali savaitės darbo laiko trukmė – 60 valandų. Poilsis turi būti suteikiamas specialiai tam skirtoje kupė.

19.3. Darbuotojams, lydintiems ir saugantiems prekinis traukinius ir vagonus, pamainos trukmė – ne ilgesnė kaip 24 valandos, tačiau jų savaitės darbo laikas neturi viršyti 48 valandų, o poilsio tarp pamainų laikas privalo būti ne trumpesnis kaip 24 valandos.

19.4. Darbuotojai, valdantys traukinius, negali dirbti daugiau kaip 2 naktis paeiliui. Ši nuostata netaikoma darbuotojams, kurie vyksta iš gražos punktų pagrindinių depų kaip keleiviai.

19.5. Darbuotojų, kontroliuojančių traukinių brigadų darbą, parduodančių bilietus traukiniuose, darbo laiko (pamainos) trukmė gali būti nustatyta su ilgesne kaip 2 valandų pertrauka pailsėti ir pavalgyti.

19.6. Darbuotojams, sugrįžusiems iš reiso, poilsis suteikiamas už dirbtą laiką pagal grafiką (neįskaitant poilsio reiso metu). Poilsio tarp reisų trukmė turi būti ne trumpesnė kaip 50 procentų dirbto laiko. Jeigu po reiso suteikti viso nustatyto poilsio laiko negalima, nepanaudotos poilsio valandos pridedamos prie poilsio, suteikiamo po vieno ar dviejų kitų reisų. Jeigu ir tada visas priklausantis poilsio laikas darbuotojui negali būti suteiktas, jis turi būti suteiktas 19.1 punkte nustatytu apskaitiniu laikotarpiu. Visais atvejais darbuotojams, valdantiems traukinius (išskyrus vietinio susisiekimo traukinius), poilsio tarp reisų trukmė negali būti trumpesnė kaip 12 valandų iš eilės.

19.7. Darbuotojų, lydinčių ir prižiūrinčių refrižeratorinius vagonus sekcijas, savaitės nepertraukiamo poilsio trukmė kelionės metu turi būti ne trumpesnė kaip 12 valandų.

19.8. Vasaros sezono metu (birželio–rugsėjo mėnesiais) darbuotojų, prižiūrinčių keleivinius traukinius, specialiųjų vagonų, aptarnaujančių keleivius traukiniuose, kontroliuojančių traukinių brigadų darbą ir parduodančių bilietus traukiniuose, savaitės nepertraukiamasis poilsio laikas gali būti sumažintas iki 50 procentų. Nepanaudotos poilsio valandos kompensuojamos suteikiant poilsį sezonui pasibaigus, per 19.1 punkte nustatytą laikotarpį.

20. Nurodytiems 16.2 punkte darbuotojams taikomi šie darbo ir poilsio laiko ypatumai:

20.1. Jiems (išskyrus darbuotojus, nurodytus 20.2 punkte) gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – ne ilgesnis kaip 4 mėnesiai, darbo dienos (pamainos) trukmė – ne ilgesnė kaip 12 valandų, maksimali savaitės darbo laiko trukmė – 48 valandos.

20.2. Darbuotojų, saugančių geležinkelio objektus, darbo laiko (pamainos) trukmė gali būti iki 24 valandų, darbo laikas per 7 dienų laikotarpį neturi viršyti 48 valandų, o poilsio tarp pamainų laikas privalo būti ne trumpesnis kaip 24 valandos.

21. Nurodytiems 16.3 punkte darbuotojams darbo laiko (pamainos) trukmė gali būti nustatyta su ilgesne kaip 2 valandų pertrauka pailsėti ir pavalgyti.

IV. DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI CIVILINĖJE AVIACIJOJE

22. Darbo ir poilsio laiko ypatumai civilinėje aviacijoje parengti vadovaujantis 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/79/EB dėl Europos aviakompanijų asociacijos (AEA), Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF), Europos skrydžių įgulų asociacijos (ECA), Europos regioninių aviakompanijų asociacijos (ERA) ir Tarptautinės oro vežėjų asociacijos (IACA) Europos susitarimo dėl civilinės aviacijos mobiliųjų darbuotojų darbo laiko organizavimo.

23. Civilinės aviacijos mobilieji darbuotojai – civilinio orlaivio įgulos nariai, kurių darbo laiką sudaro skrydžio darbo trukmė, darbo laikas padaliniuose, budėjimo rezerve laikas.

24. Į skrydžio darbo trukmę įskaitoma:

24.1. pasirengimas skrydžiui (1 valanda);

24.2. bendras skrydžio laikas (laikas nuo momento, kai orlaivis, ketindamas kilti, pajuda iš stovėjimo vietos, iki to momento, kai jis sustoja paskirtoje stovėjimo vietoje ir visi jo varikliai sustabdomi);

24.3. darbas po skrydžio (ne mažiau kaip 30 minučių, jeigu daugiau kaip 30 minučių nenumatyta kolektyvinėje sutartyje);

24.4. stovėjimas tarpiniuose aerouostuose;

24.5. vėlavimas išskristi;

24.6. įgulos nario tarnybinė kelionė į kitą aerouostą.

25. Skrydžio darbo trukmė neturi būti ilgesnė kaip 13 valandų, arba 12 valandų 30 minučių (jeigu skrydžio darbo trukmės dalis yra tarp 22 ir 6 valandos vietiniu bazės laiku), arba 12 valandų (jeigu skrydžio darbo trukmės dalis – visas laiko tarpas tarp 22 ir 6 valandos vietiniu bazės laiku).

26. Budėjimas rezerve neturi būti ilgesnis kaip 12 valandų.

27. Budinčio rezerve orlaivio įgulos nario darbo trukmė pradedama skaičiuoti nuo to momento, kai jis pradeda budėti.

28. Per budėjimo rezerve laiką galima viena ne ilgesnė kaip 2 valandų pertrauka.

29. Skrydžio darbo trukmė skaičiuojama nuo budėjimo rezerve pradžios tuo atveju, kai įgulos nariui budėjimo rezerve metu nesuteikiama galimybė normaliai miegoti (tai yra, kai kiekvienam įgulos nariui poilsiui neskiriamas atskiras kambarys).

30. Skrydžio darbo trukmė, budėjimo rezerve ir darbo padaliniuose darbo laiko bendra trukmė – ilgiausias darbo laikas per metus – yra 2000 valandų ir turi būti išdėstoma kuo tolygiau.

31. Bendras skrydžių laikas neturi viršyti 900 valandų per metus.
 32. Trumpiausia poilsio prieš reisą trukmė – 12 valandų, jeigu kitaip nenumatyta 33 punkte.
 33. Poilsio trukmė negali būti trumpesnė už nurodytąją šioje lentelėje:

(valandomis)

Skrydžio darbo trukmė	Trumpiausias poilsis	Ilgiausia skrydžio darbo trukmė po trumpiausio poilsio
Mažiau kaip 8	10*	8
8.01 – 9.00	11*	10
9.01 – 10.00	12	standartinė (25 punktas)
10.01 – 11.00	16	standartinė (25 punktas)
11.01 – 12.00	20	standartinė (25 punktas)
12.01 – 13.00	24	standartinė (25 punktas)

*Poilsio laikas prasidėjo ne vėliau kaip 22 valandą ir baigėsi ne anksčiau kaip 6 valandą vietos laiku.

34. Atsižvelgiant į civilinės aviacijos paslaugų poreikį, priklausantį nuo metų laiko ir kitų aplinkybių, civilinės aviacijos mobiliesiems darbuotojams sudaromi darbo grafikai, su kuriais darbuotojai supažindinami prieš 2 savaites iki jų įsigaliojimo. Atsižvelgiant į civilinės aviacijos darbo specifiką, kolektyvinėse sutartyse gali būti numatyti kiti supažindinimo su darbo grafikais terminai, tačiau nustatant civilinės aviacijos mobiliųjų darbuotojų supažindinimo su darbo grafikais terminus privalo būti įvertinta 33 punkto nuostata dėl poilsio trukmės.

35. Laisvos nuo skrydžių, budėjimo, darbo padaliniuose poilsio dienos suteikiamos taip:

35.1. Kiekvieną kalendorinį mėnesį ne mažiau kaip 7 dienos namuose (jas gali sudaryti ir Darbo kodekse nustatytos poilsio bei švenčių dienos).

35.2. Kiekvienais kalendoriniais metais ne mažiau kaip 96 dienos namuose (jas gali sudaryti ir Darbo kodekse nustatytos poilsio bei švenčių dienos).

36. Skrydžio darbo trukmė gali būti pertraukiama (dėl iš anksto nenumatytų priežasčių, kai orlaivis siunčiamas į ne paskirties aerouostą) ne trumpesnei kaip 4 valandų pertraukai, kurios laikas pradedamas skaičiuoti ne anksčiau kaip po 30 minučių nuo variklių išjungimo ir likus 45 minutėms iki skrydžio pradžios.

37. Skrydžio darbo trukmė po pertraukos skaičiuojama taip: prie skrydžio darbo trukmės iki pertraukos pridedama skrydžio darbo trukmė po pertraukos.

38. Skrydžio darbo trukmė, nurodyta 25 punkte, gali būti pailginta taip:

(valandomis)

Skrydžio pertraukos trukmė	Skrydžio darbo trukmė iki pertraukos + po pertraukos
4	standartinė (25 punktas) + 0
5	standartinė (25 punktas) + 0,5
6	standartinė (25 punktas) + 1
7	standartinė (25 punktas) + 1,5
8	standartinė (25 punktas) + 2
9	standartinė (25 punktas) + 2,5
10	standartinė (25 punktas) + 3

39. Skrydžio pertrauka neįskaitoma į skrydžio darbo trukmę tik tada, kai yra galimybė apsigyventi vietoje, kurioje galima normaliai miegoti (kai kiekvienam orlaivio įgulos nariui skiriamas atskiras kambarys).

40. Poilsiu nelaikoma jokia orlaivio įgulos narių tarnybinė kelionė.

41. Civilinės aviacijos mobiliesiems darbuotojams, taip pat darbuotojams, kurių darbas susijęs su orlaivių judėjimo tvarkaraščiu (darbuotojams, kurie aptarnauja skrydžius, keleivius, orlaivius: skrydžių valdymo vadovams, oro eismo saugumo technikams, kelionių palydovams ir kitiems), taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinio laikotarpio trukmė – vieneri metai.

V. DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI JŪRŲ TRANSPORTE

42. Darbo ir poilsio laiko ypatumai jūrų transporte parengti vadovaujantis 1999 m. birželio 21 d. Tarybos direktyva 1999/63/EB dėl Europos Bendrijos Laivų savininkų asociacijos (ECSA) ir Europos Sąjungos Transporto darbuotojų profesinių sąjungų federacijos (FST) sudaryto susitarimo dėl jūreivių darbo laiko organizavimo, 1999 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/95/EB dėl jūrininkų darbo valandoms į Bendrijos uostus įplaukusiuose laivuose taikomų nuostatų įgyvendinimo ir taikomi Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotuose laivuose.

43. Įprastinė įgulos narių darbo valandų norma nustatoma remiantis 8 valandų darbo diena, viena poilsio diena per savaitę ir poilsiu švenčių dienomis. Laivuose, kuriuose dirbama ir budima ištisą parą, įvedama suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis nustatomas kolektyvinėje sutartyje ir turi būti ne ilgesnis kaip vieneri metai. Darbo ir budėjimo grafikas sudaromas iki 12 valandų per parą taip, kad per bet kurias 7 dienas maksimalus darbo valandų skaičius neviršytų 72 valandų.

44. Už laivo įgulos narių darbo ir poilsio laiko nustatymą atsako laivo kapitonas.

45. Įgulos nariams turi būti garantuotas mažiausiai 10 valandų poilsis per parą ir mažiausiai 77 valandų poilsis per 7 dienų laikotarpį. Paros poilsio laikotarpis gali būti padalytas ne daugiau kaip į 2 dalis, viena iš jų negali būti trumpesnė negu 5 valandos, o pertrauka tarp 2 paeiliui einančių poilsio laikotarpių neturi viršyti 14 valandų. Tačiau toks sumažinimas negali trukti ilgiau kaip 2 dienas, ir kiekvienu 7 dienų laikotarpiu turi būti suteikiama ne mažiau kaip 70 valandų poilsio. Kolektyvinėse sutartyse, atsižvelgiant į bendruosius darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos principus, gali būti numatytos išimtys dėl 43 punkte ir šiame punkte nustatytos darbo ir poilsio laiko trukmės, tačiau keičiant darbo ir poilsio laiką jūrininkams privalo būti užtikrinta pakankamai poilsio.

46. Lengvai prieinamoje vietoje turi būti iškabinti (paskelbti) laivo įgulos narių darbo laiko apskaitos žiniaraščiai, kuriuose prie kiekvienos pareigybės pateikiamas darbo jūroje ir jūrų uoste grafikas, kuriame turi būti nurodytas minimalus poilsio valandų arba maksimalus darbo valandų skaičius. Žiniaraščiai surašomi lietuvių ir anglų kalbomis. Dirbtas laikas žymimas darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose, o laikas, viršijantis nustatytą 8 darbo valandų kasdieninę darbo laiko trukmę, nepanaudotas kasdieninio poilsio, savaitės poilsio laikas, poilsio ir švenčių dienų laikas sumuojamas ir kompensuojamas įgulos nariams 6 punkte nustatyta tvarka, laivui sugrįžus į Klaipėdos valstybinį jūrų uostą arba pakeitus įgulą kituose jūrų uostuose.

47. Kad būtų laikomasi 43 ir 45 punktų nuostatų, žurnale daromi įrašai apie įgulos narių kasdieninio darbo arba poilsio valandas. Įgulos nariui išduodamas įrašų apie jo dirbtą laiką nuorašas, kurį pasirašo kapitonas arba kapitono įgaliotas asmuo ir pats įgulos narys. Žurnalo formą, kaip daryti ir saugoti laive įrašus apie įgulos narių darbo ir poilsio valandas, kokiais laiko tarpais turi būti užrašoma informacija, nustato Susisiekimo ministerija. Taip pat laive privalo būti Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinti Darbo ir poilsio laiko ypatumai ekonominės veiklos srityse ir kolektyvinė sutartis, kurie turi būti paskelbiami viešai.

48. Laivo kapitonas turi teisę reikalauti, kad kiekvienas laivo įgulos narys atliktų reikiamos trukmės (kad ir kiek tai truktų) avarinį, avralinį ar kokį kitą darbą, jeigu to reikia laivo, laive esančių žmonių ar krovinio saugumui užtikrinti arba suteikti pagalbą kitiems skęstantiems laivams ar žmonėms. Avraliniai ir avariniai darbai atliekami kapitono pavedimu ir privalomi visiems įgulos nariams. Šiais darbais laikomi:

48.1. avariniai darbai, susiję su žmonių, laivo ir krovinio gelbėjimu (taip pat pagalba kitiems laivams nelaimės atveju);

48.2. avraliniai darbai:

48.2.1. atsiradę dėl audringo oro ar įspėjimo apie audrą: papildomas krovinių pritvirtinimas, burių ir tentų pakėlimas ir nuleidimas, papildomas švartavimosi lynų padavimas, laivo nuplukdymas į saugią vietą, pasirengimas saugiam laivo stovėjimui ar darbui, laivo plaukimas siaurumomis ir kiti darbai, priklausantys nuo susidariusių aplinkybių;

48.2.2. susiję su laivo įplaukimu į jūrų uostą ir išplaukimu iš jo, laivo prišvartavimu ir atšvartavimu uoste;

48.2.3. laivo priėmimas ir perdavimas, pastatymas į doką ir išplukdymas iš jo, švartavimosi ir plaukimo bandymai po remonto.

49. Atliekant 48.1 punkte nurodytus darbus, laivo kapitonas gali laikinai sustabdyti darbo laiko apskaitos žiniaraščio (darbo jūroje grafiko) taikymą tol, kol vykdomi minėtieji darbai. Šiuos

darbus atlikus, kapitonas užtikrina, kad kuo greičiau visiems įgulos nariams, kurie dirbo pagal grafiką numatytu poilsio metu, būtų suteikta pakankamai poilsio. Atliekant 48.2 punkte nurodytus darbus pagal grafiką laisvu nuo budėjimo ar darbo metu, dirbtas laikas sumuojamas ir kompensuojamas įgulos nariams 6 punkte nustatyta tvarka, laivui sugrįžus į Klaipėdos valstybinį jūrų uostą arba pakeitus įgulą kituose jūrų uostuose.

50. Pagalbinių laivų (vilkikų, locmanų katerių, gelbėjimo laivų, narų botų, gylių matavimo katerių, plaukiojančiųjų kranų, naftos ir šiukšlių rinktuvų ir kitų), įregistruotų Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre, darbuotojams gali būti nustatyta suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinio laikotarpio trukmė nustatoma kolektyvinėje sutartyje.

51. Kai laivas remontuojamas arba dėl kitokių priežasčių stovi jūrų uoste, įgulos nariams gali būti nustatomas visos paros budėjimo grafikas, jeigu tai numatyta kolektyvinėje sutartyje.

52. Laivo stovėjimo uoste ir/ar remonto metu įgulos nariams gali būti suteikiami laisvadieniai už anksčiau nepanaudotas poilsio dienas. Įgulos narių darbo ir poilsio grafikai turi atitikti uosto arba remonto gamyklos darbų grafikus. Tais atvejais, kai įgulos nariai budi namuose, kai neprižiūrima tam tikra laivo įrengimų dalis, laivo krovins ir kita, šiems įgulos nariams suteikiama pakankamai kompensuojamojo poilsio, jeigu įprastinis poilsio laikas buvo sutrikdytas iškvietimais į darbą.

53. Uosto krovos darbų įmonių darbuotojams, atliekantiems krovimo ir aptarnavimo, krovinių transportavimo, ekspedijavimo ir sandėliavimo operacijas, krovinių perkrovimo į jūrų ir kitokį transportą darbus, taip pat kitiems darbuotojams, atliekantiems šiuos darbus (vyriausiesiems stividorams, stividorams, siurvejeriams (krovinių inspektoriams), dokininkams mechanizatoriams, kranininkams), kranų mechanizacijos dirbtuvių, energijos jėgainių, šaldymo cechų, kitų laivų krovos ir perkėlos tarnybų darbuotojams leidžiama nustatyti iki 12 valandų darbo trukmę, įvedant suminę darbo laiko apskaitą, kurios apskaitinis laikotarpis nustatomas kolektyvinėse sutartyse.

VI. DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI VIDAUS VANDENŲ TRANSPORTE

54. Darbo ir poilsio laiko ypatumai vidaus vandenų transporte parengti vadovaujantis 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyva 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų, 2000 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/34/EB, iš dalies pakeičiančia Tarybos direktyvą 93/104/EB, kad ji būtų taikoma anksčiau netaikytiems sektoriams ir veiklai, ir 1999 m. birželio 21 d. Tarybos direktyva 1999/63/EB dėl Europos Bendrijos Laivų savininkų asociacijos (ECSA) ir Europos Sąjungos Transporto darbuotojų profesinių sąjungų federacijos (FST) sudaryto susitarimo dėl jūreivių darbo laiko organizavimo.

55. Susisiekimo ministras tvirtina vidaus vandenų laivų įgulų minimalios sudėties reikalavimus, atsižvelgdamas į įgulų darbo ir poilsio režimus. Visiems laivo įgulos nariams nepertraukiamasis paros poilsis suteikiamas atsižvelgiant į vidaus vandenų laivų eksploatacijos režimus. Maksimali vidaus vandenų transporto priemonių mobiliųjų darbuotojų (laivo įgulos) darbo dienos trukmė kartu su pertrauka pailsėti ir pavalgyti negali būti ilgesnė kaip 14 valandų per parą ir 72 valandų – per 7 dienų laikotarpį. Už laivo įgulos narių darbo ir poilsio laiko nustatymą atsako laivo kapitonas.

56. Vidaus vandenų transporto mobiliesiems darbuotojams ir darbuotojams, tiesiogiai susijusiems su laivų eismu ir jų aptarnavimu (jūrų uostų, prieplaukų, krovimo punktų darbuotojams), nustatoma 6 dienų darbo savaitė su 1 poilsio diena ir įvedama suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis nustatomas kolektyvinėje sutartyje ir turi būti ne ilgesnis kaip vieneri metai. Laivui plaukiant, įgulos nariams turi būti garantuotas mažiausiai 10 valandų poilsis per parą ir mažiausiai 77 valandų poilsis per 7 dienų laikotarpį. Šis paros poilsis gali būti padalytas ne daugiau kaip į 2 dalis, viena iš jų negali būti trumpesnė kaip 6 valandos, o pertrauka tarp 2 paeiliui einančių poilsio laikotarpių neturi viršyti 14 valandų.

57. Laivo įgulos narių darbo laiko apskaitos žiniaraščiai, kuriuose prie kiekvienos pareigybės pateikiamas darbo jūroje ir jūrų uoste grafikas (jame turi būti nurodytas minimalus poilsio valandų arba maksimalus darbo valandų skaičius), turi būti iškabinti (paskelbti) viešai. Dirbtas laikas žymimas darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose, o darbo laikas, viršijantis nustatytą darbo laiko trukmę, nepanaudotas kasdieninio poilsio, savaitės poilsio laikas, poilsio ir švenčių dienų laikas sumuojamas ir kompensuojamas 6 punkte nustatyta tvarka.

58. Laivo kapitonas turi teisę reikalauti, kad laivo įgulos narys atliktų reikiamos trukmės (kad ir kiek tai truktų) avarinį (48.1 punktas), avralinį (48.2 punktas) ar kokį kitą darbą, jeigu to reikia

laivo, laive esančių žmonių ar krovinio saugumui užtikrinti arba suteikti pagalbą kitiems skęstantiems laivams ar žmonėms.

59. Atliekant 58 punkte nurodytus darbus, laivo kapitonas gali laikinai sustabdyti darbo ir poilsio grafiko taikymą tol, kol vykdomi minėtieji darbai. Šiuos darbus atlikus, kapitonas kuo greičiau užtikrina, kad visiems įgulos nariams, kurie dirbo pagal grafiką numatytu poilsio metu, būtų suteikta pakankamai poilsio.

60. Mobiliesiems darbuotojams, kurie negali dirbti laivų žiemos remonto darbų, karavano tarnyboje, atlikti apsaugos ir kitų darbų, pasibaigus jų kasmetinėms atostogoms ir laisvadieniams, Darbo kodekso 122 straipsnio numatyta tvarka įforminama prastova, jeigu kitaip nenustatyta kolektyvinėje sutartyje.

VII. DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI ŽVEJYBOS LAIVUOSE

61. Darbo ir poilsio laiko ypatumai žvejybos laivuose parengti vadovaujantis 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyva 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų, 2000 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/34/EB, iš dalies pakeičiančia Tarybos direktyvą 93/104/EB, kad ji būtų taikoma anksčiau netaikytiems sektoriams ir veiklai.

62. Kai žvejybos laivai yra jūroje, visos kalendorinės dienos (įskaitant poilsio ir švenčių dienas) laikomos darbo dienomis. Įgulos nariams nustatoma 8 valandų darbo diena. Laivo tarnybų darbuotojams, esant gamybiniam būtinumui (laivavedyba, laivo mašinų skyriaus priežiūra, žvejybos įrenginių priežiūra ir kiti darbai), nustatomas budėjimas (darbas) 3 pamainomis. Už laivo įgulos narių darbo ir poilsio laiko nustatymą atsako laivo kapitonas.

63. Laivuose, kuriuose dirbama ir budima ištisą parą, įvedama suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis ne ilgesnis kaip vieneri metai. Darbo ir budėjimo grafikas laive sudaromas taip, kad darbo laiko trukmė per parą neviršytų 14 valandų ir kad per bet kurias 7 dienas maksimalus darbo valandų skaičius neviršytų 72 valandų, arba turi būti garantuotas mažiausiai 10 valandų poilsis per parą ir mažiausiai 77 valandų poilsis per 7 dienų laikotarpį. Šis paros poilsis gali būti padalytas ne daugiau kaip į 2 dalis, viena iš jų negali būti trumpesnė kaip 6 valandos, o pertrauka tarp 2 paeiliui einančių poilsio laikotarpių neturi viršyti 14 valandų.

64. Nuo 2004 m. sausio 1 d. vidutinis darbo valandų skaičius per savaitę ribojamas iki 48 valandų, ir kolektyvinėje sutartyje nustatomas apskaitinis laikotarpis, kuris turi būti ne ilgesnis kaip vieneri metai.

65. Laivo įgulos narių darbo laiko apskaitos žiniaraščiai, kuriuose prie kiekvienos pareigybės pateikiamas darbo jūroje ir jūrų uoste grafikas (jame turi būti nurodytas minimalus poilsio valandų arba maksimalus darbo valandų skaičius), turi būti iškabinti (paskelbti) viešai. Dirbtas laikas žymimas darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose, o darbo laikas, viršijantis nustatytą darbo laiko trukmę, nepanaudotas kasdieninio poilsio, savaitės poilsio laikas, poilsio ir švenčių dienų laikas sumuojamas ir kompensuojamas 6 punkte nustatyta tvarka, laivo įgulai sugrįžus į uostą.

66. Atsižvelgiant į laivų tipus, nustatomas šių laivų įgulų nepertraukiamojo buvimo jūroje laikas:

Laivo tipas	Nepertraukiamojo buvimo jūroje laikas (paromis)
Dideli laivai – plaukiojančiosios bazės	175
Dideli laivai – žvejybos traleriai	150
Vidutiniai ir maži laivai	135

67. Bendras įgulų buvimo jūroje laikas – iki 200 parų rajonuose, kuriuose vyksta sezoninė žūklė, iš to skaičiaus plaukimo žūklauti ir grįžimo atgal laikas – 60 parų.

68. Laivo kapitonas turi teisę reikalauti, kad laivo įgulos narys atliktų reikiamos trukmės (kad ir kiek tai trukėtų) avarinį darbą (48.1 punktas), avralinį darbą (48.2 punktas), taip pat darbą, susijusį su žūklės sąlygomis ar kokį kitą darbą, jeigu to reikia laivo, laive esančių žmonių ar krovinio saugumui užtikrinti arba suteikti pagalbą kitiems skęstantiems laivams ar žmonėms.

69. Atliekant 68 punkte nurodytus darbus, laivo kapitonas gali laikinai sustabdyti darbo ir poilsio grafiko taikymą tol, kol vykdomi minėtieji darbai. Šiuos darbus atlikus, kapitonas kuo greičiau užtikrina, kad visiems įgulos nariams, kurie dirbo pagal grafiką numatytu poilsio metu, būtų suteikta pakankamai poilsio.

70. Didelių, vidutinių ir mažų laivų įguloms numatoma pakankamai poilsio užsienio jūrų uostuose (poilsio trukmė – ne mažiau kaip 3 paros).

71. Į maksimalią darbo trukmę jūroje negali būti įskaitomas laikas, kurį laivas stovi užsienio jūrų uoste ir atlieka remonto ar kitus su gamybos procesu nesusijusius darbus, nurodytus kolektyvinėje sutartyje.

72. Kai laivas remontuojamas gamykloje (taip pat kai vykdomas tarpinis remontas), stovi ir jam atliekami kiti darbai, laivo stovėjimo ir remonto metu įgulos nariams gali būti suteikiami laisvadieniai už anksčiau nepanaudotą poilsį.

VIII. DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI TELEKOMUNIKACIJŲ IR PAŠTO DARBUOTOJAMS

73. Telekomunikacijų operatorių ir telekomunikacijų paslaugų teikėjų darbuotojams (technikams, inžinieriams, elektromonteriams, elektromechanikams, telefonistams, telegrafistams, dispečeriams, telegramų nešiotojams, radijo ir televizijos stočių, radijo-relinių stočių, radijo stočių ir tarnybų bei mobilaus aptarnavimo grupių inžinieriams, elektromechanikams, elektromonteriams ir kitiems darbuotojams, kurių darbas susijęs su telekomunikacinių paslaugų nepertraukiamu teikimu, telekomunikacinių įrenginių priežiūra ir remontu) gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – iki 4 mėnesių, jeigu kitaip nenumatyta kolektyvinėje sutartyje, ir gali būti nustatoma maksimali darbo dienos (pamainos) trukmė (kartu su pertrauka pailsėti ir pavalgyti) iki 12 valandų per parą. Vardiniai šių darbuotojų darbo grafikai paskelbiami viešai ne vėliau kaip prieš 2 savaites iki šių grafikų įsigaliojimo.

74. Valstybės pašto darbuotojams (pašto viršininkams, pašto viršininkų pavaduotojams, operatoriams, skirstytojams, kasininkams, pasiuntiniams (kurjeriams) gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kaip nustatyta 73 punkte.

IX. DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI ŽEMĖS ŪKIO IR ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJĄ PERDIRBANČIOSE ĮMONĖSE

75. Žemės ūkio įmonių darbuotojai, dirbantys augalininkystės darbus, taip pat šių įmonių žemės ūkio technikos remonto dirbtuvių, iš jų automobilių transporto remonto dirbtuvių, sandėlių ir agroserviso paslaugas teikiančių įmonių darbuotojai darbymečiu (per sėją, prižiūrint pasėlius, ruošiant pašarus, nuimant derlių, ariant pūdymus ir dirbant kitus darbus) gali dirbti ilgiau kaip 8 valandas per dieną, bet ne daugiau kaip 12 valandų (kartu su papildomomis ir specialiosiomis pertraukomis, įskaitomomis į darbo laiką). Šioje veikloje gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – iki vienerių metų.

76. Žemės ūkio produkciją perdirbančių įmonių darbuotojams, šias įmones aptarnaujančių automobilių transporto įmonių ir automobilių transporto remonto dirbtuvių, sandėlių ir kitų maisto produktų gamybą aptarnaujančių įmonių darbuotojams gali būti įvedama suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – iki vienerių metų.

77. Darbuotojams, nurodytiems 75 ir 76 punktuose, darbo laiko trukmė per apskaitinį laikotarpį neturi viršyti nustatyto metinio darbo valandų skaičiaus. Jiems priklausančiam nepanaudotam poilsio laikas turi būti suteiktas pasibaigus darbymečiui ir kompensuojamas 6 punkte nustatyta tvarka.

X. DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI GYDYMO BEI GLOBOS (RŪPYBOS), ŠVIETIMO ĮSTAIGOSE

78. Gydyimo bei globos (rūpybos) įstaigų darbuotojams gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – iki 4 mėnesių, jeigu kitaip nenumatyta kolektyvinėje sutartyje, ir gali būti nustatoma maksimali darbo dienos (pamainos) trukmė (kartu su pertrauka pailsėti ir pavalgyti) iki 12 valandų per parą.

79. Gydyimo bei globos (rūpybos), švietimo įstaigų, dirbančių nepertraukiamu budėjimo režimu, darbuotojams, budėtojams patalpose gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinis laikotarpis – iki 4 mėnesių, jeigu kitaip nenumatyta kolektyvinėje sutartyje, ir gali būti nustatoma maksimali dienos (pamainos) trukmė (kartu su pertrauka pailsėti ir pavalgyti) iki 24

valandų per parą. Šių darbuotojų vidutinis darbo laikas per 7 dienų laikotarpį neturi viršyti 48 valandų, o poilsio tarp darbo dienų laikas privalo būti ne trumpesnis kaip 24 valandos.

XI. DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMAI ENERGETIKOS ĮMONĖSE

80. Energetikos įmonių, dirbančių nepertraukiamu režimu, darbuotojams gali būti taikoma suminė darbo laiko apskaita, kurios apskaitinio laikotarpio trukmė – ne ilgesnė kaip vieneri metai. Konkreti apskaitinio laikotarpio trukmė nustatoma darbo, kolektyvinėje sutartyse arba darbo tvarkos taisyklėse. Darbuotojų vidutinis darbo laikas per 7 dienų laikotarpį neturi viršyti 48 valandų, darbo dienos (pamainos) trukmė – ne ilgesnė kaip 12 valandų per parą.

XII. DARBO IR POILSIO YPATUMAI KITOSE EKONOMINĖS VEIKLOS SRITYSE

81. Visų ekonominės veiklos sričių nepertraukiamai veikiančiose įmonėse ar nepertraukiamai veikiančiuose įmonių cechuose, baruose, kur keičiantis pamainoms nuo vienos pamainos pabaigos iki kitos pamainos pradžios darbuotojams negali būti suteiktas 35 valandų trukmės savaitės nepertraukiamasis poilsis ir/ar kasdieninis 11 valandų nepertraukiamasis poilsis, kolektyvinėse sutartyse gali būti numatyta, kad darbuotojų, išskyrus asmenis iki 18 metų, savaitės nepertraukiamojo poilsio trukmė gali būti ne trumpesnė kaip 24 valandos, o kasdieninio nepertraukiamojo poilsio trukmė – tokia, kad darbuotojas galėtų ilsėtis savo gyvenamojoje vietoje ne mažiau kaip 8 valandas. Nėščioms, neseniai pagimdžiusioms, krūtimi maitinančioms moterims, darbuotojams, auginantiems vaiką iki 3 metų, ir darbuotojams, kurie vieni augina vaiką iki 14 metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų, savaitės nepertraukiamasis poilsis ir/ar kasdieninis 11 valandų nepertraukiamasis poilsis gali būti trumpinamas tik jų sutikimu. Darbuotojams, dirbantiems darbus, numatytus darbų, kuriuose gali būti taikoma iki 24 valandų per parą darbo laiko trukmė, sąraše (Lietuvos Respublikos darbo kodekso 144 straipsnio 4 dalis), kasdieninio nepertraukiamojo poilsio trukmė negali būti trumpesnė kaip 11 valandų, jeigu jų darbo (pamainos) trukmė neviršija 12 valandų.

Punkto pakeitimai:

Nr. [916](#), 2005-08-22, *Žin.*, 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

82. Darbuotojams, kurių gyvenamoji vieta ir darbovietė yra nutolusios viena nuo kitos (gyvenamoji vieta yra ne miesto ar gyvenvietės, kurioje yra darbovietė, teritorijoje), kolektyvinėje sutartyje gali būti numatytas savaitės nepertraukiamojo poilsio laikas ir/ar kasdieninis nepertraukiamojo poilsio laikas, kaip nurodyta 81 punkte.

83. Darbuotojams, nurodytiems 81 ir 82 punktuose, nepanaudoto savaitės nepertraukiamojo poilsio laikas ir/ar nepanaudoto kasdieninio nepertraukiamojo poilsio laikas sumuojami ir kompensuojami lygiaverčiu poilsio laiku per kolektyvinėje sutartyje nustatytą laikotarpį. Nepanaudoto savaitės nepertraukiamojo poilsio laiko ir/ar nepanaudoto kasdieninio nepertraukiamojo poilsio laiko sumavimo laikotarpis turi būti ne ilgesnis kaip 6 mėnesiai.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2003 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 587

DARBAI, SĄLYGOS, KURIOMS ESANT GALI BŪTI ĮVEDAMA SUMINĖ DARBO LAIKO APSKAITA, SUMINĖS DARBO LAIKO APSKAITOS ĮVEDIMO ĮMONĖSE, ĮSTAIGOSE, ORGANIZACIJOSE TVARKOS APRAŠAS

Antraštės pakeitimai:

Nr. [916](#), 2005-08-22, *Žin.*, 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbų, sąlygų, kurioms esant gali būti įvedama suminė darbo laiko apskaita, suminės darbo laiko apskaitos įvedimo įmonėse, įstaigose, organizacijose tvarkos apraše (toliau vadinama – šis Aprašas) vartojamos sąvokos:

Suminės darbo laiko apskaitos režimas – įmonėje, įmonės padalinyje, darbuotojų grupei ar darbuotojui nustatyta darbo ir poilsio kaita per parą, savaitę ar apskaitinį laikotarpį, kasdieninio darbo (pamainos) pradžia ir pabaiga.

Padalinio vadovas – darbdavio įgaliotas asmuo (įmonės administracijos pareigūnas), turintis teisę duoti privalomus vykdyti nurodymus pavaldiems darbuotojams.

Darbo laikas, darbdavys, darbdavį atstovaujantis asmuo, darbuotojų atstovai – kaip nustatyta Lietuvos Respublikos darbo kodekse (*Žin.*, 2002, Nr. 64-2569) (toliau vadinama – Darbo kodeksas).

Punkto pakeitimai:

Nr. [916](#), 2005-08-22, *Žin.*, 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

II. DARBAI, SĄLYGOS, KURIOMS ESANT GALI BŪTI ĮVEDAMA SUMINĖ DARBO LAIKO APSKAITA

2. Suminė darbo laiko apskaita, atsižvelgiant į darbuotojų atstovų nuomonę, ar kitais kolektyvinėje sutartyje nustatytais atvejais gali būti įvedama įmonėse, įstaigose ir organizacijose (toliau vadinama – įmonė), kai dėl darbo pobūdžio, darbo ar gamybos sąlygų negalima iš anksto nustatyti ir/ar laikytis kasdieninės ar savaitės darbo laiko trukmės.

Punkto pakeitimai:

Nr. [916](#), 2005-08-22, *Žin.*, 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

3. Darbai, sąlygos, kurioms esant gali būti įvedama suminė darbo laiko apskaita:

3.1. darbuose, kur yra pertraukiamasis darbo dienos (pamainos) režimas, ir darbuose, kur dėl techninių gamybos sąlygų negalima laikytis konkrečiai darbuotojų kategorijai nustatytos kasdieninės ar savaitės darbo laiko trukmės;

3.2. darbuose, kuriuos dirbant gali būti taikoma iki 24 valandų per parą darbo laiko trukmė ir kurių sąrašą tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė (Darbo kodekso 144 straipsnio 4 dalis);

3.3. darbuose, kurie įtraukti į Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamą sezoninių darbų sąrašą (Darbo kodekso 112 straipsnis);

3.4. nepertraukiamai veikiančiose įmonėse ar nepertraukiamai veikiančiuose įmonių cechuose, baruose;

3.5. ekonominės veiklos sričių, kurių darbo ir poilsio ypatumus nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė (Darbo kodekso 148 straipsnis), įmonėse.

4. Suminės darbo laiko apskaitos darbo laiko režimas netaikomas:

4.1. asmenims iki 18 metų (Darbo kodekso 145 straipsnio 1 dalies 1 punktą, 277 straipsnis);

4.2. darbuotojams, kurie šalių susitarimu dirba ne visą darbo laiką (Darbo kodekso 146 straipsnio 1 dalies 1 punktą);

4.3. darbuotojams, kuriems jų reikalavimu pagal įstatymą turi būti nustatytas ne visas darbo laikas – ne visa darbo diena ar ne visa darbo savaitė (Darbo kodekso 146 straipsnio 1 dalies 2, 3, 4, 5 ir 6 punktai).

5. Nėščioms, neseniai pagimdžiusioms, krūtimi maitinančioms moterims, darbuotojams, auginantiems vaiką iki 3 metų, darbuotojams, kurie vieni augina vaiką iki 14 metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų, ir neįgaliesiems suminės darbo laiko apskaitos darbo režimas gali būti taikomas jų sutikimu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [916](#), 2005-08-22, *Žin.*, 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

III. SUMINĖS DARBO LAIKO APSKAITOS ĮVEDIMO TVARKA

6. Įmonėse ir darbuose, nurodytuose šio Aprašo 3.2, 3.3, 3.5 punktuose, darbdavys ar darbdaviui atstovaujantis asmuo įveda suminę darbo laiko apskaitą, įsakymu ar kitu tvarkomuoju dokumentu patvirtindamas cechų, barų ar kitų įmonės padalinių ir darbų, kur įvedama suminė darbo laiko apskaita, sąrašą (toliau vadinama – padalinių, darbų sąrašas) ir suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo įmonėje, įmonės cechuose, baruose ir/ar darbuose tvarką, kurioje numatoma kasdieninio darbo (pamainos) pradžia ir pabaiga, kasdieninė darbo ir poilsio laiko trukmė, savaitės darbo ir poilsio laiko trukmė, suminės darbo laiko apskaitos apskaitinis laikotarpis, darbo laiko trukmė per apskaitinį laikotarpį, suminės darbo laiko apskaitos laikotarpiu viršyto darbo laiko kompensavimas (toliau vadinama – suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo tvarka). Pagal patvirtintus padalinių, darbų sąrašą ir suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo tvarką padalinių vadovai tvirtina suderintus su darbuotojų atstovais darbuotojų darbo (pamainų) grafikus. Suminė darbo laiko apskaita gali būti įvesta atsižvelgiant į darbuotojų atstovų nuomonę ar kitais kolektyvinėje sutartyje nustatytais atvejais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [916](#), 2005-08-22, *Žin.*, 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

7. Suminė darbo laiko apskaita nepertraukiamai veikiančiose įmonėse ar nepertraukiamai veikiančiuose įmonių cechuose, baruose (3.4 punktas) ir darbuose, kur pertraukiamasis darbo dienos (pamainos) režimas, taip pat darbuose, kur dėl techninių gamybos sąlygų negalima laikytis konkrečiai darbuotojų kategorijai nustatytos kasdieninės ar savaitės darbo trukmės (3.1 punktas), gali būti įvedama dviem būdais: derinant padalinių, darbų sąrašą ir suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo tvarką su darbuotojų atstovu, arba jeigu tai numatyta įmonės kolektyvinėje sutartyje.

8. Suminė darbo laiko apskaita derinant su darbuotojų atstovu įvedama taip:

8.1. Iškilus būtinybei įvesti suminę darbo laiko apskaitą, darbdavys ar darbdavį atstovaujantis asmuo, nurodydamas konkrečias priežastis, dėl kurių būtina įvesti suminę darbo laiko apskaitą, sudaro ir suderina su darbuotojų atstovais padalinių, darbų sąrašą ir suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo tvarką.

8.2. Suderinto su darbuotojų atstovais padalinių, darbų sąrašo ir suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo tvarkos pagrindu darbdavys, darbdavį atstovaujantis asmuo išleidžia įsakymą dėl suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo. Padalinių vadovai, vadovaudamiesi šiuo įsakymu, padalinių, darbų sąrašu ir suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo tvarka, tvirtina darbuotojų darbo (pamainų) grafikus.

9. Suminė darbo laiko apskaita, jeigu tai numatyta įmonės kolektyvinėje sutartyje, įvedama taip:

9.1. Darbdavio, darbdavį atstovaujančio asmens arba darbuotojų atstovo pasiūlymas įvesti suminę darbo laiko apskaitą svarstomas rengiant įmonės kolektyvinę sutartį Darbo kodekso 62 straipsnyje nustatyta tvarka. Įmonės kolektyvinėje sutartyje nustatoma suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo tvarka ir prie šios sutarties pridedamas padalinių, darbų sąrašas.

9.2. Darbdavys, darbdavį atstovaujantis asmuo, vadovaudamiesi kolektyvinėje sutartyje nustatyta suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo tvarka ir padalinių, darbų sąrašu, išleidžia įsakymą dėl suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo. Padalinių vadovai, vadovaudamiesi šiuo įsakymu, numatyta kolektyvinėje sutartyje suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimo tvarka ir padalinių, darbų sąrašu, tvirtina darbuotojų darbo (pamainų) grafikus.

10. Darbuotojai informuojami apie suminės darbo laiko apskaitos režimo įvedimą ir supažindinami su darbo (pamainų) grafikais, kurie skelbiami viešai įmonių ir jų padalinių informaciniuose stenduose ne vėliau kaip prieš 2 savaites iki šių grafikų įsigaliojimo. Įvedus suminę darbo laiko apskaitą, jeigu dirbama pamainomis, turi būti tolygiai keičiamasi pamainomis.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

11. Darbuotojams, dirbantiems darbo aplinkoje, kurioje įvertinus riziką nustatyta, kad sveikatai kenksmingų veiksnių dydžiai viršija darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų leistinus dydžius (kiekius) ir kai techninėmis ar kitomis priemonėmis jų kiekio darbo aplinkoje sumažinti iki sveikatai nekenksmingų dydžių neįmanoma (Lietuvos Respublikos darbo kodekso 145 straipsnio 1 dalies 2 punktas), suminė darbo laiko apskaita gali būti taikoma, jeigu atsižvelgiant į darbo aplinką yra nustatytas sutrumpintas darbo laikas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [916](#), 2005-08-22, Žin., 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

12. Esant suminei darbo laiko apskaitai, per apskaitinį laikotarpį negali būti dirbama daugiau kaip 48 valandas per savaitę ir 12 valandų per darbo dieną (pamainą), apskaitinio laikotarpio trukmė negali būti ilgesnė negu 4 mėnesiai (išskyrus sezoninius darbus, kuriuos dirbant apskaitinio laikotarpio trukmė neturi viršyti vienerių metų, ir ekonominės veiklos sričių įmones, kurių darbo ir poilsio ypatumus nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė).

Punkto pakeitimai:

Nr. [916](#), 2005-08-22, Žin., 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

13. Esant suminei darbo laiko apskaitai, privalo būti garantuota Darbo kodekso 160 ir 161 straipsniuose nustatyta paros ir savaitės nepertraukiamojo poilsio trukmė (išskyrus ekonominės veiklos sričių įmones, kurių darbo ir poilsio ypatumus nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė). Darbuotojų darbo laiko trukmė per apskaitinį laikotarpį neturi viršyti darbuotojams nustatyto darbo valandų skaičiaus, apskaičiuoto pagal savaitės darbo laiko trukmę 40 darbo valandų (Darbo kodekso 144 straipsnio 1 dalis). Tais atvejais, kai apskaitiniu laikotarpiu viršijamas darbuotojams nustatytas darbo valandų skaičius, apskaičiuotas pagal savaitės darbo laiko trukmę 40 darbo valandų, viršytas darbo laikas kompensuojamas Darbo kodekso 149 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka: darbuotojams jų pageidavimu sutrumpinama darbo diena arba suteikiama poilsio diena (dienos) darbo, kolektyvinėje sutartyje ar darbo tvarkos taisyklėse nustatyta tvarka, arba papildomai apmokama kaip už viršvalandinį darbą.

14. Suminės darbo laiko apskaitos režimą įmonėje kontroliuoja darbdavys, darbdavį atstovaujantis asmuo ar kitas darbdavio įgaliotas atstovas (atstovai) ir darbuotojų atstovai kolektyvinėje sutartyje nustatyta tvarka.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [543](#), 2005-05-17, Žin., 2005, Nr. 64-2291 (2005-05-21)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2003 M. GEGUŽĖS 14 D. NUTARIMO NR. 587 "DĖL DARBŲ, KURIUOSE GALI BŪTI TAIKOMA IKI DVIDEŠIMT KETURIŲ VALANDŲ PER PARĄ DARBO LAIKO TRUKMĖ, SĄRAŠO, DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMŲ EKONOMINĖS VEIKLOS SRITYSE, DARBŲ, SĄLYGŲ, KURIOMS ESANT GALI BŪTI ĮVEDAMA SUMINĖ DARBO LAIKO APSKAITA, SUMINĖS DARBO LAIKO APSKAITOS ĮVEDIMO ĮMONĖSE, ĮSTAIGOSE, ORGANIZACIJOSE TVARKOS PATVIRTINIMO" PAKEITIMO

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [916](#), 2005-08-22, Žin., 2005, Nr. 103-3815 (2005-08-25)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2003 M. GEGUŽĖS 14 D. NUTARIMO NR. 587 "DĖL DARBŲ, KURIUOSE GALI BŪTI TAIKOMA IKI DVIDEŠIMT KETURIŲ VALANDŲ PER PARĄ DARBO LAIKO TRUKMĖ, SĄRAŠO, DARBO IR POILSIO LAIKO YPATUMŲ EKONOMINĖS VEIKLOS SRITYSE, DARBŲ, SĄLYGŲ, KURIOMS ESANT GALI BŪTI ĮVEDAMA SUMINĖ DARBO LAIKO APSKAITA, SUMINĖS DARBO LAIKO APSKAITOS ĮVEDIMO ĮMONĖSE, ĮSTAIGOSE, ORGANIZACIJOSE TVARKOS PATVIRTINIMO" PAKEITIMO

Pakeista nutarimo antraštė

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2005-08-25)

autrap@lrs.lt